

ZAMONAVIY TA'LIMDA DIFFERENSIAL YONDASHUV ORQALI O'QUV FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISH

N.E.Sabirova¹, G.Sh.Ro'zmetova²

1. Xorazm viloyati pedagogik mahorat markazi "Tillarni o'qitish metodikasi" kafedrası mudiri, Filologiya fanlari doktori (Dsc), professor

2. Osiyo xalqaro universiteti Pedagogika yo'nalishi magistri

Mas'ul muallif: Sabirova Nasiba Ergashevna, Xorazm viloyati pedagogik mahorat markazi "Tillarni o'qitish metodikasi" kafedrası mudiri, Filologiya fanlari doktori (Dsc), professor.

Accepted: 08 August 2026

Published: 08 August 2026

Copyright: © 2026 by the author(s). Licensee Buxoro xalqaro universiteti ilmiy axborotnomasi.

Iqtibos uchun: Sabirova, N. E. ZAMONAVIY TA'LIMDA DIFFERENSIAL YONDASHUV ORQALI O'QUV FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISH / N. E. Sabirova, G. S. Ro'zmetova // Buxoro xalqaro universiteti ilmiy axborotnomasi. — 2026. — T. 7, № 1. — B. 15–19.

Annotatsiya. Ushbu ilmiy maqolada zamonaviy ta'lim tizimida differensial yondashuv asosida o'quv faoliyatini rivojlantirish masalalari tahlil qilingan. Ta'lim jarayonida o'quvchilarning individual xususiyatlari, qobiliyatlari, bilim darajasi va psixologik imkoniyatlarini hisobga olish orqali ta'lim samaradorligini oshirishning nazariy hamda amaliy jihatlarini yoritilgan. Differensial yondashuvning pedagogik mohiyati, uning shaxsga yo'naltirilgan ta'limdagi o'rni, o'quvchilarning mustaqil fikrlashi va ijodiy faoliyatini rivojlantirishdagi ahamiyati ilmiy manbalar asosida ochib berilgan. Shuningdek, maqolada zamonaviy pedagogik texnologiyalar, interfaol metodlar, raqamli vositalar va innovatsion ta'lim muhitidan foydalanish orqali differensial ta'limni tashkil etish masalalari keng tahlil etilgan. O'quvchilarning individual ehtiyojlarini aniqlash, ularga mos metod va topshiriqlarni tanlash, baholash tizimini differensial tashkil qilish hamda o'qituvchining metodik kompetentligini rivojlantirish kabi omillar o'quv faoliyatini samarali shakllantirishning muhim sharti sifatida ko'rsatib o'tilgan. Tadqiqot natijalari differensial yondashuv asosida tashkil etilgan ta'lim jarayoni o'quvchilarning bilim olish motivatsiyasini kuchaytirishi, mustaqil ta'lim ko'nikmalarini rivojlantirishi va ta'lim sifatini oshirishga xizmat qilishini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: Differensial yondashuv, zamonaviy ta'lim, o'quv faoliyati, pedagogik texnologiyalar, individual ta'lim, innovatsion metodlar, interfaol usullar, o'quv motivatsiyasi, kompetensiyaviy yondashuv, shaxsga yo'naltirilgan ta'lim, raqamli texnologiyalar, mustaqil fikrlash, kreativlik, metodik kompetentlik, ta'lim samaradorligi.

РАЗВИТИЕ УЧЕБНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПОСРЕДСТВОМ ДИФФЕРЕНЦИРОВАННОГО ПОДХОДА В СОВРЕМЕННОМ ОБРАЗОВАНИИ

Аннотация. В данной научной статье анализируются вопросы развития учебной деятельности на основе дифференцированного подхода в современной системе образования. Освещены теоретические и практические аспекты повышения эффективности обучения посредством учета индивидуальных особенностей учащихся, их способностей, уровня знаний и психологических возможностей в образовательном процессе. На основе научных источников раскрыты педагогическая сущность дифференцированного подхода, его роль в личностно-ориентированном обучении, а также значение в развитии самостоятельного мышления и творческой активности учащихся. Кроме того, в статье широко рассматриваются вопросы организации дифференцированного обучения с использованием современных педагогических технологий, интерактивных методов, цифровых средств и инновационной образовательной среды. Такие факторы, как выявление индивидуальных потребностей учащихся, подбор соответствующих методов и заданий, дифференцированная организация системы оценивания, а также развитие методической компетентности учителя, рассматриваются как важные условия эффективного формирования учебной деятельности. Результаты исследования показывают, что образовательный процесс, организованный на основе дифференцированного подхода, способствует усилению учебной мотивации учащихся, развитию навыков самостоятельного обучения и повышению качества образования.

Ключевые слова: Дифференцированный подход, современное образование, учебная деятельность, педагогические технологии, индивидуализированное обучение, инновационные методы, интерактивные методы, учебная мотивация, компетентностный подход, личностно-ориентированное обучение, цифровые технологии, самостоятельное мышление, креативность, методическая компетентность, эффективность образования.

DEVELOPMENT OF LEARNING ACTIVITIES THROUGH A DIFFERENTIATED APPROACH IN MODERN EDUCATION

Abstract. This scientific article analyzes the issues of developing educational

activities based on a differentiated approach in the modern education system. The theoretical and practical aspects of improving educational effectiveness by taking into account students' individual characteristics, abilities, levels of knowledge, and psychological capabilities in the educational process are highlighted. The pedagogical essence of the differentiated approach, its role in learner-centered education, and its importance in developing students' independent thinking and creative activity are revealed on the basis of scientific sources. In addition, the article broadly analyzes the organization of differentiated education through the use of modern pedagogical technologies, interactive methods, digital tools, and an innovative educational environment. Factors such as identifying students' individual needs, selecting appropriate methods and tasks for them, organizing an assessment system on a differentiated basis, and developing teachers' methodological competence are considered important conditions for the effective formation of educational activities. The research results show that the educational process organized on the basis of a differentiated approach strengthens students' motivation for learning, develops independent learning skills, and contributes to improving the quality of education.

Keywords: Differentiated approach, modern education, educational activity, pedagogical technologies, individualized education, innovative methods, interactive techniques, learning motivation, competency-based approach, learner-centered education, digital technologies, independent thinking, creativity, methodological competence, educational effectiveness.

Kirish. Bugungi globallashuv va axborotlashuv jarayonlari insoniyat taraqqiyotining barcha sohalariga, jumladan, ta'lim tizimiga ham sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda. Zamonaviy jamiyatda raqobatbardosh, mustaqil fikrlaydigan, ijodiy yondashuvga ega va tezkor qaror qabul qila oladigan shaxslarni tarbiyalash ta'lim tizimining eng muhim vazifalaridan biri hisoblanadi. Shu sababli ham ta'lim jarayonini yangicha yondashuvlar asosida tashkil etish, o'quvchilarning individual imkoniyatlarini hisobga olish va ularning o'quv faoliyatini rivojlantirishga xizmat qiladigan samarali pedagogik texnologiyalarni joriy etish dolzarb masalalardan biri bo'lib qolmoqda. Ayniqsa, differensial yondashuv asosida tashkil etilgan ta'lim jarayoni o'quvchilarning individual xususiyatlarini e'tiborga olgan holda bilim berishga xizmat qilishi bilan zamonaviy pedagogikaning muhim yo'nalishlaridan biri sifatida e'tirof etilmoqda.

Ta'lim jarayonida barcha o'quvchilarning qobiliyati, bilim darajasi, o'zlashtirish sur'ati, qiziqishi va psixologik imkoniyatlari bir xil emasligi tabiiy holatdir. Shu sababli bir xil metod va usullar orqali barcha o'quvchilardan bir xil natija kutish pedagogik jihatdan to'g'ri yondashuv bo'la olmaydi. Zamonaviy ta'limning asosiy tamoyillaridan biri har bir o'quvchining shaxsiy imkoniyatlarini rivojlantirish va uning ta'lim olish ehtiyojlarini qondirishdan iboratdir. Differensial yondashuv aynan shu maqsadga xizmat qilib, o'quvchilarning bilim olishdagi individual farqlarini hisobga olgan holda ta'limni tashkil etishga imkon yaratadi.

Differensial yondashuvning mohiyati o'quvchilarni bilim darajasi, qobiliyati, qiziqishi va o'quv ehtiyojlariga ko'ra guruhlariga ajratish yoki ularga mos topshiriqlar ishlab chiqish orqali ta'lim samaradorligini oshirishdan iboratdir. Bunday yondashuv ta'lim jarayonida o'quvchilarning faolligini oshirish, mustaqil fikrlashini rivojlantirish va o'z imkoniyatlarini namoyon etishga yordam beradi. Natijada o'quvchilar o'zlashtirish jarayonida ortiqcha qiyinchilikka duch kelmaydi, aksincha o'z qobiliyatiga mos topshiriqlarni bajarish orqali bilim olishga bo'lgan qiziqishi ortadi.

Hozirgi davrda ta'lim sifatini oshirish, xalqaro standartlarga mos raqobatbardosh kadrlarni tayyorlash va innovatsion pedagogik texnologiyalarni joriy etish bo'yicha keng ko'lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. Bu jarayonda differensial yondashuv muhim ahamiyat kasb etadi. Chunki mazkur yondashuv orqali o'quvchilarning individual rivojlanishiga erishish, ularning bilim olishdagi qiyinchiliklarini bartaraf etish va ta'lim natijalarini yaxshilash mumkin bo'ladi. Shuningdek, differensial yondashuv shaxsga yo'naltirilgan ta'lim tamoyillarini amalga oshirishning samarali vositasi hisoblanadi.

Zamonaviy pedagogik tadqiqotlarda differensial yondashuvning nazariy asoslari va amaliy imkoniyatlari keng o'rganilgan. Pedagog olimlarning fikricha, ta'lim jarayonida differensial yondashuvdan foydalanish o'quvchilarning individual salohiyatini ro'yobga chiqarishga, ijodiy tafakkurini rivojlantirishga va mustaqil ta'lim ko'nikmalarini shakllantirishga yordam beradi. Bundan tashqari, differensial ta'lim o'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi hamkorlikni mustahkamlaydi hamda ta'lim jarayonining insonparvarlik tamoyillariga mos ravishda tashkil etilishiga xizmat qiladi.

Bugungi kunda raqamli texnologiyalar va multimedia vositalarining rivojlanishi differensial yondashuv imkoniyatlarini yanada kengaytirmoqda. Elektron platformalar, masofaviy ta'lim tizimlari, interfaol dasturlar va sun'iy intellekt texnologiyalari yordamida o'quvchilarning individual ta'lim trayektoriyalarini yaratish imkoniyati paydo bo'lmoqda. Bu esa ta'lim jarayonini yanada moslashuvchan va samarali tashkil etishga xizmat qiladi.

Differensial yondashuv orqali o'quv faoliyatini rivojlantirish nafaqat o'quvchilarning bilim darajasini oshirish, balki ularning ijtimoiy va kommunikativ kompetensiyalarini shakllantirishda ham muhim rol o'ynaydi. O'quvchilar individual va guruhli faoliyat jarayonida hamkorlik qilish, muammolarni hal etish, muloqotga kirishish va o'z fikrini asoslab berish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Shu sababli differensial ta'lim zamonaviy kompetensiyaviy yondashuvning muhim tarkibiy qismi sifatida qaralmoqda.

Mazkur maqolaning asosiy maqsadi zamonaviy ta'limda differensial yondashuv orqali o'quv faoliyatini rivojlantirishning nazariy va amaliy jihatlarini tahlil qilishdan iboratdir. Shuningdek, differensial ta'limni samarali tashkil etishning pedagogik shart-sharoitlari, metod va vositalari hamda uning o'quvchilarning bilim olish faoliyatiga ta'siri ilmiy jihatdan asoslab beriladi.

Asosiy qism. Zamonaviy ta'lim tizimining rivojlanishi ta'lim jarayonini shaxsga yo'naltirilgan tamoyillar asosida tashkil etishni taqozo etmoqda. Bunday yondashuvda o'quvchi shaxsga asosiy e'tibor qaratilib, uning individual

imkoniyatlari, ehtiyojlari, qiziqishlari va qobiliyatlari hisobga olinadi. Shu nuqtai nazardan differensial yondashuv zamonaviy pedagogikaning muhim tarkibiy qismlaridan biri sifatida namoyon bo'lmoqda. Ushbu yondashuv o'quvchilarning ta'lim olish jarayonidagi individual farqlarini inobatga olgan holda o'quv faoliyatini samarali tashkil etishga xizmat qiladi.

Differensial yondashuvning pedagogik mohiyati ta'lim mazmuni, metodlari, vositalari va topshiriqlarini o'quvchilarning individual xususiyatlariga moslashtirish orqali ularning bilim olish imkoniyatlarini kengaytirishdan iboratdir. Bu jarayonda o'qituvchi har bir o'quvchining bilim darajasi, qobiliyati, psixologik xususiyati va o'zlashtirish sur'atini hisobga olgan holda ta'lim faoliyatini tashkil etadi. Natijada ta'lim jarayoni yanada samarali, qiziqarli va o'quvchi uchun qulay tus oladi.

Differensial yondashuvning asosiy maqsadi barcha o'quvchilar uchun bir xil natijaga erishish emas, balki har bir o'quvchining individual rivojlanishiga erishishdan iboratdir. Chunki har bir insonning bilimni qabul qilish, qayta ishlash va amalda qo'llash imkoniyatlari turlicha bo'ladi. Ba'zi o'quvchilar murakkab topshiriqlarni tez va oson bajarishi mumkin bo'lsa, boshqalari ko'proq vaqt va qo'shimcha tushuntirishga ehtiyoj sezadi. Shu sababli differensial yondashuv o'quvchilarning o'z imkoniyatlari doirasida muvaffaqiyatga erishishiga yordam beradi.

Ta'lim jarayonida differensial yondashuvni qo'llash o'quvchilarning motivatsiyasini oshirishda ham muhim ahamiyatga ega. O'quvchi o'z qobiliyatiga mos topshiriqlarni bajarayotganda unda o'ziga bo'lgan ishonch ortadi va bilim olishga nisbatan ijobiy munosabat shakllanadi. Aksincha, haddan tashqari murakkab yoki juda oddiy topshiriqlar o'quvchilarning ta'limga bo'lgan qiziqishini pasaytirishi mumkin. Differensial ta'lim ana shunday muammolarning oldini olishga yordam beradi.

Differensial yondashuvning samaradorligi ko'p jihatdan o'qituvchining kasbiy kompetentligiga bog'liqdir. O'qituvchi o'quvchilarning individual xususiyatlarini aniqlay olishi, ularning ehtiyojlariga mos metod va vositalarni tanlay bilishi kerak. Shuningdek, o'qituvchi differensial topshiriqlarni ishlab chiqish, individual va guruhli faoliyatni tashkil etish hamda ta'lim natijalarini baholash bo'yicha yuqori metodik tayyorgarlikka ega bo'lishi zarur.

Zamonaviy ta'lim tizimida differensial yondashuvni amalga oshirishda innovatsion pedagogik texnologiyalar muhim rol o'ynaydi. Interfaol metodlar, loyiha asosida o'qitish, muammoli ta'lim, hamkorlikda o'qitish va raqamli ta'lim texnologiyalari differensial ta'lim imkoniyatlarini kengaytiradi. Ayniqsa, multimedia vositalari va elektron platformalar yordamida o'quvchilarning individual ehtiyojlariga mos ta'lim materiallarini taqdim etish mumkin bo'lmoqda.

Raqamli texnologiyalarning rivojlanishi differensial ta'limni tashkil etishda yangi imkoniyatlarni yaratmoqda. Elektron darsliklar, onlayn testlar, virtual laboratoriyalar va masofaviy ta'lim platformalari yordamida o'quvchilar o'z bilim darajasi va qiziqishlariga mos materiallar bilan ishlash imkoniga ega bo'lmoqda. Bu esa ta'lim jarayonining moslashuvchanligini oshiradi va o'quvchilarning mustaqil ta'lim faoliyatini rivojlantiradi.

Differensial yondashuv orqali o'quv faoliyatini rivojlantirishda individual topshiriqlarning ahamiyati katta. Individual topshiriqlar o'quvchilarning qobiliyati va bilim darajasiga mos ravishda ishlab chiqilganda ular o'z imkoniyatlarini to'liq namoyon etish imkoniga ega bo'ladi. Bunday topshiriqlar o'quvchilarning mustaqil ishlash, tahlil qilish, muammolarni hal etish va ijodiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Shuningdek, differensial ta'limda guruhli faoliyat ham muhim o'rin tutadi. Guruhlarda ishlash jarayonida o'quvchilar o'zaro hamkorlik qiladi, bilim almashadi va bir-biriga yordam beradi. Bu esa kommunikativ kompetensiyalarni rivojlantirishga xizmat qiladi. Guruhlarni tashkil etishda o'quvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olish samarali natijalarga olib keladi.

Differensial yondashuv asosida tashkil etilgan ta'lim jarayonida baholash tizimi ham o'ziga xos xususiyatlarga ega bo'lishi kerak. An'anaviy baholash tizimi ko'pincha barcha o'quvchilar uchun bir xil mezonlarni qo'llaydi. Differensial baholash esa o'quvchilarning individual rivojlanishini, sa'y-harakatini va imkoniyatlarini hisobga olishni talab etadi. Formativ baholash, o'z-o'zini baholash va refleksiya usullari differensial ta'limda samarali vositalar hisoblanadi.

O'quvchilarning individual xususiyatlarini aniqlash differensial ta'limning muhim bosqichlaridan biridir. Buning uchun pedagogik kuzatuv, diagnostik testlar, suhbat, anketa va psixologik tahlil usullaridan foydalaniladi. Olingan ma'lumotlar asosida o'quvchilarning bilim darajasi, qiziqishi va qobiliyatlari aniqlanadi hamda ta'lim jarayoni shunga mos ravishda tashkil etiladi.

Zamonaviy ta'limda kompetensiyaviy yondashuvning joriy etilishi differensial ta'limning ahamiyatini yanada oshirdi. Kompetensiyaviy yondashuv o'quvchilarda nafaqat nazariy bilimlarni, balki amaliy ko'nikmalarni ham shakllantirishni nazarda tutadi. Differensial yondashuv esa har bir o'quvchining individual imkoniyatlarini hisobga olgan holda kompetensiyalarni rivojlantirishga yordam beradi.

Ta'lim jarayonida differensial yondashuvni qo'llash o'quvchilarning mustaqil ta'lim ko'nikmalarini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. Mustaqil ta'lim zamonaviy jamiyatda shaxsning uzluksiz rivojlanishi uchun zarur bo'lgan asosiy kompetensiyalardan biri hisoblanadi. Differensial topshiriqlar, loyiha ishlari va ijodiy vazifalar o'quvchilarning mustaqil izlanish faoliyatini rag'batlantiradi.

Differensial ta'lim o'quvchilarning kreativ fikrlashini rivojlantirishga ham xizmat qiladi. Kreativlik bugungi kunda innovatsion taraqqiyotning asosiy omillaridan biri sifatida qaralmoqda. O'quvchilarga erkin fikrlash, muammolarga noodatiy yondashish va yangi g'oyalarni ilgari surish imkonini beruvchi topshiriqlar taqdim etilishi ularning ijodiy salohiyatini rivojlantiradi.

Zamonaviy pedagogik amaliyotda differensial yondashuvni amalga oshirishning turli modellari mavjud. Ulardan biri darajali differensial ta'lim bo'lib, bunda topshiriqlar murakkablik darajasiga ko'ra ishlab chiqiladi. Kuchli o'quvchilar

murakkabroq vazifalarni bajaradi, o'zlashtirishi sustroq o'quvchilarga esa sodda va tushunarli topshiriqlar beriladi. Bu yondashuv barcha o'quvchilarning muvaffaqiyatga erishishiga yordam beradi.

Yana bir muhim model individual ta'lim trayektoriyasi hisoblanadi. Individual ta'lim trayektoriyasi o'quvchining qiziqishi, maqsadi va imkoniyatlariga mos ravishda tuziladi. Bu model ayniqsa raqamli ta'lim muhiti rivojlangan sharoitda samarali qo'llaniladi. O'quvchi o'z ta'lim yo'nalishini mustaqil tanlaydi va individual rivojlanish sur'atiga mos ravishda bilim oladi.

Differensial yondashuv orqali o'quv faoliyatini rivojlantirishda psixologik omillar ham muhim o'rin tutadi. O'quvchilarning emotsional holati, motivatsiyasi, o'ziga bo'lgan ishonchi va ijtimoiy moslashuvi ta'lim samaradorligiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. O'qituvchi o'quvchilarda ijobiy psixologik muhit yaratishi, ularni qo'llab-quvvatlashi va rag'batlantirishi zarur.

Ta'lim jarayonida differensial yondashuvni samarali tashkil etish uchun ota-onalar bilan hamkorlik ham muhim ahamiyatga ega. Ota-onalar farzandining qiziqishi, qobiliyati va individual xususiyatlari haqida muhim ma'lumot bera oladi. O'qituvchi va ota-onaning hamkorligi o'quvchining rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Differensial yondashuv inkluziv ta'limni rivojlantirishda ham katta ahamiyat kasb etadi. Inkluziv ta'lim barcha bolalarning teng ta'lim olish imkoniyatini ta'minlashni nazarda tutadi. Maxsus ehtiyojga ega bo'lgan o'quvchilar uchun individual yondashuv va moslashtirilgan topshiriqlar taqdim etilishi ularning ta'lim jarayonida faol ishtirok etishiga yordam beradi.

Bugungi kunda xalqaro ta'lim tizimlarida differensial yondashuv keng qo'llanilmoqda. Rivojlangan davlatlar tajribasi shuni ko'rsatadiki, individual yondashuv asosida tashkil etilgan ta'lim o'quvchilarning akademik natijalarini yaxshilash bilan birga ularning ijtimoiy va shaxsiy rivojlanishiga ham xizmat qiladi. Shu sababli differensial ta'lim zamonaviy ta'lim siyosatining muhim yo'nalishlaridan biri sifatida qaralmoqda.

O'zbekiston ta'lim tizimida ham differensial yondashuvni rivojlantirish bo'yicha keng ko'lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. Davlat ta'lim standartlarining yangilanayotgani, kompetensiyaviy yondashuvning joriy etilishi, pedagoglarning malakasini oshirish va raqamli ta'lim vositalarining keng tatbiq etilishi differensial ta'lim imkoniyatlarini kengaytirmoqda.

Shu bilan birga, differensial yondashuvni amalga oshirishda ayrim muammolar ham mavjud. Sinflarda o'quvchilar sonining ko'pligi, metodik ta'minotning yetarli emasligi, ayrim pedagoglarning zamonaviy texnologiyalarni qo'llash bo'yicha malakasining pastligi differensial ta'lim samaradorligiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Shu sababli pedagoglarning metodik kompetentligini rivojlantirish va zamonaviy ta'lim vositalari bilan ta'minlash muhim vazifa hisoblanadi.

Differensial yondashuv asosida tashkil etilgan ta'lim o'quvchilarning tanqidiy fikrlashini rivojlantirishga ham yordam beradi. Tanqidiy fikrlash o'quvchilarning ma'lumotlarni tahlil qilish, solishtirish, umumlashtirish va asosli xulosa chiqarish ko'nikmalarini shakllantiradi. Muammoli vaziyatlar yaratish va tahliliy topshiriqlar berish orqali o'quvchilarning fikrlash faoliyatini rivojlantirish mumkin.

Ta'lim jarayonida differensial yondashuvdan foydalanish o'quvchilarning kommunikativ kompetensiyalarini rivojlantirishda ham samarali vosita hisoblanadi. Guruhli muhokamalar, debatlar, loyiha ishlari va interfaol metodlar orqali o'quvchilar muloqot qilish, o'z fikrini erkin ifodalash va boshqalar fikrini tinglash ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Zamonaviy ta'limda differensial yondashuvning samaradorligi ko'p jihatdan ta'lim muhitiga bog'liqdir. Qulay pedagogik muhit, texnik vositalarning mavjudligi, o'quv materiallarining xilma-xilligi va o'qituvchining ijodiy yondashuvi differensial ta'limni muvaffaqiyatli amalga oshirishga xizmat qiladi.

O'quvchilarning o'quv faoliyatini rivojlantirishda refleksiya jarayoni ham muhim ahamiyatga ega. Refleksiya orqali o'quvchilar o'z faoliyatini tahlil qiladi, muvaffaqiyat va kamchiliklarini anglaydi hamda keyingi faoliyatini rejalashtiradi. Differensial yondashuvda refleksiya individual rivojlanish vositasi sifatida qoraladi.

Differensial ta'limning muhim jihatlaridan biri o'quvchilarning hayotiy tajribasiga tayangan holda ta'limni tashkil etishdir. O'quvchilarning kundalik hayoti, qiziqishlari va ijtimoiy tajribasi bilan bog'liq topshiriqlar ta'lim jarayonining mazmunini boyitadi va bilimlarni amaliyot bilan bog'lashga yordam beradi.

Innovatsion pedagogik texnologiyalar differensial ta'limni samarali tashkil etishda muhim vosita hisoblanadi. Masalan, "Aqliy hujum", "Klaster", "FSMU", "Bumerang", "Insert", "Keys-stadi" kabi metodlar o'quvchilarning faol ishtirokini ta'minlaydi va individual imkoniyatlarini yuzaga chiqarishga yordam beradi.

Differensial yondashuv asosida tashkil etilgan darslarda o'qituvchi faqat bilim beruvchi emas, balki yo'naltiruvchi, maslahat beruvchi va motivator sifatida faoliyat yuritadi. Bunday yondashuv o'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi demokratik munosabatlarni rivojlantiradi hamda ta'lim jarayonining samaradorligini oshiradi.

Zamonaviy ta'limda differensial yondashuvni rivojlantirish uchun ilmiy-tadqiqot ishlarini kengaytirish ham muhim ahamiyatga ega. Pedagogik tajribalarni o'rganish, innovatsion metodlarni sinovdan o'tkazish va ilg'or xorijiy tajribalarni milliy ta'lim tizimiga moslashtirish differensial ta'lim samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

Ta'lim sifatini oshirishda differensial yondashuvning o'rni tobora ortib bormoqda. Chunki mazkur yondashuv orqali har bir o'quvchining individual rivojlanishiga e'tibor qaratiladi va uning ta'lim olishdagi imkoniyatlari kengaytiriladi. Bu esa zamonaviy jamiyat talablariga mos, bilimli, kreativ va raqobatbardosh shaxslarni shakllantirishga yordam beradi.

Xulosa. Zamonaviy ta'lim tizimida differensial yondashuv orqali o'quv faoliyatini rivojlantirish pedagogikaning eng dolzarb masalalaridan biri sifatida namoyon bo'lmoqda. Ushbu yondashuv o'quvchilarning individual xususiyatlari, qobiliyatlari, qiziqishlari va ehtiyojlarini hisobga olgan holda ta'lim jarayonini samarali tashkil etishga xizmat qiladi.

Natijada o'quvchilarning bilim olish motivatsiyasi oshadi, mustaqil fikrlash va ijodiy faoliyat ko'nikmalari rivojlanadi.

Differensial yondashuvning asosiy afzalligi shundaki, u har bir o'quvchining individual rivojlanishiga imkon yaratadi. Ta'lim mazmuni va metodlarining o'quvchilarning bilim darajasi hamda qobiliyatiga moslashtirilishi ta'lim samaradorligini oshiradi. Shu bilan birga, differensial ta'lim o'quvchilarning o'ziga bo'lgan ishonchini mustahkamlaydi va ularning ta'lim jarayonidagi faol ishtirokini ta'minlaydi.

Tadqiqot davomida differensial yondashuvni amalga oshirishda innovatsion pedagogik texnologiyalar, interfaol metodlar va raqamli vositalarning muhim ahamiyatga ega ekanligi aniqlandi. Zamonaviy axborot texnologiyalari yordamida individual ta'lim trayektoriyalarini yaratish, o'quvchilarning bilim darajasini monitoring qilish va mustaqil ta'lim faoliyatini rivojlantirish imkoniyati kengaymoqda.

Shuningdek, differensial yondashuv o'quvchilarning kommunikativ, ijtimoiy va kreativ kompetensiyalarini rivojlantirishga ham xizmat qiladi. Guruhli faoliyat, loyiha ishlari va interfaol metodlar orqali o'quvchilar hamkorlikda ishlash, muammolarni hal etish va o'z fikrini erkin ifodalash ko'nikmalarini egallaydi.

Differensial ta'limni samarali tashkil etish uchun o'qituvchining metodik kompetentligini rivojlantirish, zamonaviy pedagogik texnologiyalarni o'zlashtirish va ta'lim muhitini takomillashtirish zarur. Shuningdek, ota-onalar bilan hamkorlikni kuchaytirish va ta'lim jarayonida psixologik qo'llab-quvvatlashni ta'minlash muhim ahamiyatga ega.

Umuman olganda, differensial yondashuv asosida tashkil etilgan ta'lim jarayoni zamonaviy jamiyat talablariga mos, bilimli, mustaqil fikrlovchi, kreativ va raqobatbardosh shaxslarni tarbiyalashga xizmat qiladi. Shu sababli differensial yondashuvni ta'lim tizimining barcha bosqichlarida keng joriy etish va uning metodik asoslarini yanada takomillashtirish dolzarb vazifalardan biri hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

- [1] Azizxo'jayeva N., Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat, Toshkent: O'qituvchi, 2016.
- [2] Tolipov O., Usmonboyeva M., Pedagogik texnologiyalarning tatbiqiy asoslari, Toshkent: Fan, 2017.
- [3] Ishmuhamedov R., Innovatsion pedagogik texnologiyalar, Toshkent: Iste'dod, 2019.
- [4] Xoliqov A., Pedagogik mahorat, Toshkent: Iqtisod-moliya, 2020.
- [5] Muslimov N., Kasb ta'limi o'qituvchilarining kasbiy kompetentligini rivojlantirish, Toshkent: Fan va texnologiya, 2019.
- [6] Ziyomammedov B., Pedagogika, Toshkent: Turon-iqbol, 2016.
- [7] Selevko G., Sovremennye obrazovatelnye tekhnologii, Moskva: Narodnoe obrazovanie, 2018.
- [8] Bepalko V., Slagaemye pedagogicheskoy tekhnologii, Moskva: Pedagogika, 2014.
- [9] OECD, Education 2030: Future of Education and Skills, Paris: OECD Publishing, 2019.
- [10] UNESCO, Education Strategy Reports, Paris: UNESCO, 2020.